

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ de mecanică fină și pentru comunicații

- prezent și perspective -

Restructurarea industrială este o realitate. Modernizarea sectorială și sortotipodimensională a industriei românești se desfășoară într-un ritm alert, asigurând îmbunătățirea competitivității și premise favorabile pentru valorificarea, în anii următori, a avantajelor pieței unice europene. Se vorbește, pe drept cuvânt, de cea de a doua industrializare.

Tradiționalismul structurii industriei românești – exprimat prin preponderența producției alimentare și a industriei ușoare – începe să fie înlocuit de modernizarea dată de producția de componente auto și mijloace de transport. Deja exportul industriei constructoare de mașini a depășit exportul industriei ușoare.

Pe termen scurt rezultatele sunt mai mult decât încurajatoare. Dar pe termen mediu și lung ? Este suficientă pentru menținerea competitivității pe termen lung trecerea de la producția în lohn de confecții și încălțăminte la producția de componente auto ?

Pentru un răspuns la astfel de întrebări, Comisia Națională de Prognoză a început un demers analitic și prospectiv cu privire la evoluția unor activități industriale. Un prim studiu s-a referit la impactul construcțiilor asupra ofertei naționale de profil.

O a doua analiză* – ale cărei rezultate le prezentăm în continuare – încearcă să arate în ce măsură **industria românească este sau începe să se racordeze la cerințele societății informaționale**. Cererea internă în acest domeniu, ca să nu mai vorbim de cea externă, sunt și vor rămâne la un nivel ridicat.

Implementarea societății informaționale s-a resimțit până în prezent, aproape în exclusivitate, în evoluția serviciilor de comunicații. Constant după 2000, acest sector a înregistrat ritmuri ridicate de creștere. Perspectivele sunt asemănătoare. Potențialul de cerere este ilustrat și de dinamica accesului societății la astfel de servicii. Ca exemplu, menționăm că în 2005 au fost peste 13 milioane de utilizatori de telefonie mobilă (cca 10,2 milioane în 2004), peste 3,5 milioane abonați la TV prin cablu (în creștere cu circa 5% față de 2004). De asemenea numărul utilizatorilor de internet a ajuns la aproape 30% din populația țării.

* Analiza s-a efectuat pe baza datelor publicate de Institutul Național de Statistică.

Pentru a vedea răspunsul industriei românești la explozia serviciilor de comunicații, am focalizat analiza structurală asupra a două sectoare industriale cu un asemenea profil, respectiv “industria de echipamente, aparate radio, televiziune și comunicații” și “industria de aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie”.

Aceste două subramuri au avut și au o contribuție redusă în totalul producției industriale, respectiv circa 0,5% fiecare.

Deși cele două activități nu determină evoluția industriei românești, totuși, tranziția la societatea informațională ar fi trebuit, apriori, să influențeze în bine aceste sectoare. Dar, de circa doi ani, ele sunt în suferință, societățile din domeniu neputând face față concurenței importurilor.

Dacă până în anul 2003 aceste sectoare înregistrau sporuri de producție semnificative – comparabile chiar cu cele din industria mijloacelor de transport – din 2004 au apărut semnele declinului:

- modificare procentuală față de perioada similară a anului precedent-

	2001	2002	2003	2004	2005	4 luni 2006
Industria prelucrătoare <i>din care:</i>	9,8	6,5	3,6	6,4	2,5	3,7
Industria mijloacelor de transport rutier	-7,7	11,3	16,6	24,2	34,9	16,7
Industria de echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații	10,3	-10,8	16,0	13,6	-37,1	-28,9
Industria de aparatură și instrumente medicale, de precizie, optice și ceasornicărie	23,9	2,3	19,1	-9,9	-11,4	-14,3

Sursa: Prelucrări CNP pe baza datelor Institutul Național de Statistică

Tendința este cu atât mai îngrijorătoare cu cât în țările din zonă ea nu s-a manifestat. În Cehia, Ungaria, Slovacia și Slovenia producția de astfel de produse a crescut constant în ultimii 4 ani, cu ritmuri de 10-15%. Chiar în cazul Bulgariei, unde au fost perioade scurte de declin, scăderile au fost mai puțin pronunțate:

- modificare procentuală față de perioada similară a anului precedent-

	2003	2004	2005	Trim.I 2006
Echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații	16,7	-39,8	23,1	-13,5
Aparatură și instrumente medicale, de precizie, optice și ceasornicărie	5,1	16,1	-8,3	8,2

Sursa: Institutul Național de Statistică al Bulgariei

Totuși, evoluția din prima parte a acestui an relevă un efort al producătorilor interni de restructurare a ofertei sortimentale mai mult către export, ca o soluție de revigorare a producției. Ca urmare, în timp ce producția celor două sectoare s-a redus cu peste 20%, exportul s-a majorat cu aproape 10% (1,3% în cazul industriei de echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații și 36,5% în cazul industriei de aparatură și instrumente medicale, de precizie, optice și ceasornicărie).

În structură se remarcă următoarele:

- în cazul subramurii “echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații”, principalele scăderi de producție se înregistrează la componente electronice (-24,6% în 2005 și -11,8% în primele 4 luni), grupă de produse care deține și cea mai mare pondere în cadrul subramurii, la echipamente pentru telecomunicații cu fir (-81,7%) și la televizoare (-48%). Doar la aparate telefonice s-a înregistrat o creștere de 19,9%, producția fiind de aproape 50 mii aparate (40,6 mii în primele 4 luni 2005). Pozitiv este faptul că exportul de componente electronice, echipamente de telecomunicații cu fir și televizoare a avut creșteri valorice importante, deși volumul este foarte scăzut;
- în cazul subramurii “aparatură și instrumente medicale, de precizie, optice și ceasornicărie”, evoluția a fost influențată preponderent de scăderile înregistrate la produsele cu ponderea cea mai mare în ramură, respectiv la produse de mecanică fină, optică, echipamente hidraulice și peumatice (-28,8% în 2005 și -23,9% în primele 4 luni din acest an) și aparatură de măsură și control electrotehnice, la care, deși în anul 2005 s-a realizat o creștere de 4,5%, în primele 4 luni s-a înregistrat o scădere de 20,8%. De asemenea, a scăzut și producția de mijloace de automatizare electronice, dar a crescut cu aproape 5% producția de aparate de măsură și control electronice.

Dacă ne raportăm la cererea externă, evoluția exportului arată că există un potențial însemnat care se cere mai bine valorificat. Din acest punct de vedere “industria de mecanică fină (“aparatură și instrumente medicale, de precizie, optice și ceasornicărie”) este mult mai bine poziționată.

Exportul pe ansamblul acestei subramuri a crescut în anul 2005 cu 36,9%, iar în primele 4 luni din acest an cu 36,5%. Creșterea a fost influențată fie de apariția unor noi produse la export (binocluri, lunete și alte instrumente de astronomie, unele instrumente și aparate de geodezie și topografie, unele aparate pentru terapie, mașini și aparate pentru încercări de duritate, unele indicatoare de viteză, sortimente de instrumente și aparate electronice, aparate de măsură și control pentru aeronave etc.), fie de volumul crescut al unor produse (fibre și fascicule optice - de 4 ori, dispozitive cu cristale lichide - de 11 ori, instrumente pentru măsurarea sau controlul mărimilor electrice - de 4,2 ori, instrumente și aparate pentru reglare sau control automat - de 2,2 ori, instrumente și aparate pentru medicină, chirurgie, stomatologie și medicina veterinară - cu 17,2%).

Important este faptul că majorarea substanțială a exportului ramurii a fost însoțită de diminuarea importului.

În schimb, exportul de produse ale industriei de echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații a înregistrat o creștere moderată, respectiv 1,3% pe primele 4 luni din 2006, după scăderea cu 22,4% în 2005. Pozitiv este că s-a majorat substanțial exportul de produse de înaltă complexitate, precum componente electronice (42,1%) și echipamente de telecomunicații (67,8%).

Importanța revigorării acestor subramuri este dată și de faptul că produsele de acest tip au încorporată o valoare adăugată mare, iar rata profitului ce se obține este peste media din industrie. Practic, contribuția lor la valoarea adăugată brută din industrie este superioară celei aferente producției industriale. La nivelul anului 2004, conform datelor recent publicate de INS, performanțele din cele două subramuri erau următoarele:

	Total industrie	Echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații	Aparatură și instrumente medicale, de precizie, optice și ceasornicărie
Pondere VAB în producție -%	26,5	39,1	38,4
VAB pe salariat - mil. lei/salariat	226,1	438,4	260,9
Pondere excedentului brut de exploatare (profit brut) în producție	12,3	19,8	19,7

Sursa: Prelucrări CNP pe baza datelor INS

Din această perspectivă, dar și dacă ne raportăm la cerere, oportunitățile de dezvoltare sunt multiple, dar ele nu sunt suficient valorificate de investitori. Astfel, investițiile realizate în cele două subramuri raportat la investițiile din industrie reprezintă doar 0,5% pentru industria de echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații și 0,3% pentru industria de aparatură și instrumente medicale, de precizie, optice și ceasornicărie.

Până în prezent majoritatea investițiilor străine s-au orientat către dezvoltarea serviciilor de comunicații și mai puțin pe producția de echipamente pentru acest domeniu. Pentru anii următori, în concordanță cu cererea din comunicații, estimăm că interesul investitorilor străini pentru producția de profil va crește.

De asemenea, apreciem că, în concordanță cu fondurile sporite ce se vor aloca pentru modernizarea sistemului sanitar, va crește cererea de produse din industria de aparatură și instrumente medicale.

Luând în calcul că în semestrul II al anului trecut în ambele subramuri producția a continuat să se reducă, efectul „bazei” scăzute face ca sporurile de producție pe care le așteptăm în partea a doua a anului (comparativ cu primul semestru) să se transpună în schimbarea trendului evolutiv.

Ca urmare, am estimat în cadrul prognozei de primăvară o creștere în anul 2006 de 2% pentru industria de echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații și o stagnare a scăderii industriei de aparatură și instrumente medicale, de precizie, optice și ceasornicărie, iar pentru perioada următoare până în 2010, un ritm mediu anual de 4% pentru industria de echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații și de 1,1% pentru industria de aparatură și instrumente medicale, de precizie, optice și ceasornicărie.

Anexa nr. 1

EVOLUTIA PRODUCTIEI INDUSTRIALE

- modificare procentuală față de perioada corespunzătoare din anul precedent -

	2003	2004	2005	4 luni 2006
TOTAL INDUSTRIE	3,1	5,3	2,0	3,5
a) extractivă	-0,4	2,4	-0,5	2,8
- cărbune	4,6	-3,4	-1,2	-3,2
- petrol și gaze naturale	-6,3	6,7	1,6	6,0
- extracția și prepararea minereurilor metalifere	4,1	-13,9	-22,5	-14,2
- alte activități extractive	16,6	9,1	3,3	14,3
b) prelucrătoare	3,6	6,4	2,5	3,7
- industria alimentară și a băuturilor	5,1	-4,6	3,5	12,1
- industria textilă și a produselor textile	40,2	3,5	-10,9	-14,3
- industria confecțiilor din textile, blănuri și piele	1,3	-4,2	-15,9	-8,8
- industria pielăriei și încălțăminte	3,1	-2,2	-11,9	-2,4
- industria de prelucrare a lemnului	9,1	42,0	22,5	2,5
- industria celulozei, hârtiei și cartonului	-0,2	-2,9	5,0	-0,8
- industria de prelucrare a țiteiului	-9,7	6,2	13,4	2,7
- industria chimică și a fibrelor sintetice și artificiale	5,8	34,3	3,1	4,5
- industria cauciucului și maselor plastice	29,3	9,8	-6,8	-7,1
- industria produselor din minerale nemetalice (materiale de construcții)	-0,4	16,8	-2,4	-4,0
- industria metalurgică	-19,1	13,5	2,0	-3,4
- industria construcțiilor metalice și a produselor din metal	-1,9	-0,4	1,0	6,7
- industria de mașini și echipamente	-7,7	7,1	-1,2	-4,6
- industria de mașini și aparate de electrice	9,5	15,8	1,9	11,6
- industria de echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații	16,0	13,6	-37,1	-28,9
- industria de aparatură medicală, de precizie, optică și ceasornicărie	19,1	-9,9	-11,4	-14,3
- industria mijloacelor de transport rutier	16,6	24,2	34,9	16,7
- industria altor mijloace de transport	19,4	-6,1	1,7	18,6
- producția de mobilier	4,0	-10,3	17,1	13,8
c) Energie electrică și termică, gaze și apă	1,7	-3,2	-1,6	1,4
- producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă	4,8	-2,2	0,8	3,4

Sursa: Prelucrări CNP pe baza datelor INS

**EVOLUTIA PRODUCTIEI INDUSTRIALE, A EXPORTULUI SI IMPORTULUI
DE PRODUSE INDUSTRIALE**

- modificare procentuală față de perioada corespunzătoare din anul anterior -

	2005			4 luni 2006		
	Prod. ind.	Export FOB	Import CIF	Prod. ind.	Export FOB	Import CIF
TOTAL INDUSTRIE	2,0	17,5	24,8	3,5	17,0	24,6
a) extractivă	-0,5	13,5	59,7	2,8	14,4	52,4
- cărbune	-1,2	-39,7	47,5	-3,2	-86,8	-23,7
- petrol și gaze naturale	1,6		66,8	6,0		73,8
- extracția și prepararea minereurilor metalifere	-22,5	16,2	30,1	-14,2	18,1	-16,6
- alte activități extractive	3,3	9,1	27,9	14,3	8,0	-5,7
b) prelucrătoare	2,5	17,3	20,6	3,7	16,8	20,6
- industria alimentară și a băuturilor	3,5	8,8	34,7	12,1	-2,4	31,4
- industria textilă și a produselor textile	-10,9	7,6	-0,4	-14,3	8,1	20,1
- industria confecțiilor din textile, blănuri și piele	-15,9	-2,2	10,6	-8,8	-5,5	15,1
- industria pielăriei și încălțămintei	-11,9	4,2	7,7	-2,4	4,3	13,0
- industria de prelucrare a lemnului	22,5	1,4	31,0	2,5	7,6	14,1
- industria celulozei, hârtiei și cartonului	5,0	-20,5	14,4	-0,8	-12,9	17,7
- industria de prelucrare a țiteiului	13,4	86,5	-17,3	2,7	47,5	-16,8
- industria chimică și a fibrelor sintetice și artificiale	3,1	22,5	19,7	4,5	10,4	15,9
- industria cauciucului și maselor plastice	-6,8	28,5	25,6	-7,1	25,0	25,2
- industria produselor din minerale nemetale (materiale de construcții)	-2,4	-1,0	33,9	-4,0	-0,3	20,9
- industria metalurgică	2,0	10,4	25,7	-3,4	-4,3	10,4
- industria construcțiilor metalice și a produselor din metal	1,0	34,5	31,4	6,7	49,4	29,7
- industria de mașini și echipamente	-1,2	18,3	20,0	-4,6	32,9	31,3
- industria de mașini și aparate de electrice	1,9	29,2	30,8	11,6	41,2	34,2
- industria de echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații	-37,1	-22,4	11,5	-28,9	1,3	19,4
- industria de aparatură medicală, de precizie, optică și ceasornicărie	-11,4	36,9	17,8	-14,3	36,5	-0,5
- industria mijloacelor de transport rutier	34,9	75,6	46,1	16,7	78,6	29,3
- industria altor mijloace de transport	1,7	21,8	-16,2	18,6	19,3	45,6
- producția de mobilier	17,1	10,0	31	13,8	2,8	44,8
c) Energie electrică și termică, gaze și apă	-1,6	79,2	-5,4	1,4	54,7	-47,7

Sursa: Prelucrări CNP pe baza datelor INS

Anexa nr.3

**PRINCIPALELE PRODUSE ALE RAMURILOR ECHIPAMENTE, APARATE DE RADIO,
TELEVIZIUNE SI COMUNICATII SI APARATURA SI INSTRUMENTE MEDICALE DE PRECIZIE,
OPTICE SI CEASORNICARIE**

-modificare procentuală față de perioada corespunzătoare din anul precedent -

Denumire produs	2003	2004	2005	4 luni 2006
1. Echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații:				
- Componente electronice	-2,3	-2,4	-24,6	-11,8
- Echipamente pentru telecomunicații cu fir	47,0	68,4	-37,5	-81,7
- Aparate telefonice	-23,0	6,1	-42,5	19,9
- Televizoare	50,2	-16,3	-54,3	-48,0
2. Aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie:				
- Produse de mecanică fină, optică, echipamente hidraulice și pneumatice	1,3	5,1	-28,8	-23,9
- Aparatură de măsură și control electrotehnice	36,8	0,7	4,5	-20,8
- Aparatură de măsură și control electronice	-30,8	-1,7	-21,9	4,9
- Mijloace de automatizare electronice	30,0	-19,9	-11,0	-7,7
- Piese de schimb pentru aparate de măsură și control electronice	-1,7	72,9	75,3	-34,4
- Piese de schimb pentru aparate de măsură și control neelectrice	-89,0	38,9	-44,1	119,0
- Piese de schimb pentru aparate de măsură și control electrotehnice	103,4	7,8	-11,3	-43,4

Sursa: Prelucrări CNP pe baza datelor INS

Anexa nr.4

**PRINCIPALELE PRODUSE ALE RAMURILOR ECHIPAMENTE, APARATE DE RADIO,
TELEVIZIUNE SI COMUNICATII SI APARATURA SI INSTRUMENTE MEDICALE DE PRECIZIE,
OPTICE SI CEASORNICARIE**

Denumire produs	U.M	2003	2004	2005	4 luni 2006
1. Echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații:					
- Componente electronice	mil.RON*	132,7	2325,9	1679,9	50,2
- Echipamente pentru telecomunicații cu fir	mil.RON*	1063,3	1307,0	772,0	4,0
- Aparate telefonice	mii bucăți	303,1	321,5	185,0	48,7
- Televizoare	mii bucăți	90,4	75,7	34,6	8,0
2. Aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie:					
- Produse de mecanică fină, optică, echipamente hidraulice și pneumatice	mil.RON*	3465,5	2023,5	1368,0	37,7
- Aparatură de măsură și control electrotehnice	mil.RON*	1031,9	1276,2	1512,9	38,6
- Aparatură de măsură și control electronice	mil.RON*	387,7	319,9	185,6	7,0
- Mijloace de automatizare electronice	mil.RON*	859,8	729,9	673,9	21,1
- Piese de schimb pentru aparate de măsură și control electronice	mil.RON*	10,7	20,9	31,0	1,1
- Piese de schimb pentru aparate de măsură și control neelectrice	mil.RON*	5,7	9,0	5,0	0,3
- Piese de schimb pentru aparate de măsură și control electrotehnice	mil.RON*	10,4	53,5	47,8	1,0

*) Prețuri curente

Sursa: Prelucrări CNP pe baza datelor INS

**EXPORTURILE SI IMPORTURILE PRINCIPALELOR PRODUSE
DIN CADRUL RAMURII
ECHIPAMENTE, APARATE DE RADIO, TELEVIZIUNE SI COMUNICATII**

- modificare procentuală față de perioada corespunzătoare din anul precedent-

		4 luni 2006	
		Export	Import
1.	Televizoare	de 4 ori	-1,6
2.	Componente electronice	42,1	44,6
3.	Echipamente de telecomunicatii	67,8	60,2
4.	Aparate telefonice	-92,4	-31,7

Sursa: Prelucrări CNP pe baza datelor Direcției Generale a Vămirilor

**EXPORTURILE PRINCIPALELOR PRODUSE
DIN CADRUL RAMURII
APARATURA SI INSTRUMENTE MEDICALE, DE PRECIZIE, OPTICE SI CEASORNICARIE**

- modificare procentuală față de perioada corespunzătoare din anul precedent -

		4 luni 2006	
		Export	Import
1.	Instrumente și aparate pentru medicină, chirurgie, stomatologie sau medicină veterinară	17,2	-35,0
2.	Fibre și fascicole optice	de 4 ori	-10,6
3.	Dispozitive cu cristale lichide, alte aparate și instrumente optice	de 11 ori	+65,0
4.	Osciloscopae , analizatoare de spectrum și alte instrumente pentru măsurarea și controlul mărimilor electrice	de 3,9 ori	+85,0
5.	Instrumente pentru reglare și control automat	de 2,2 ori	+38,2
6.	Mașini și aparate pentru încercări de duritate, tracțiune	de 4,2 ori	+47,8

Sursa: Prelucrări CNP pe baza datelor Direcției Generale a Vănilor

**LISTA PRINCIPALELOR 5 INTREPRINDERI
SI PONDEREA LOR IN PRODUCTIE
IN ANUL 2004**

Industria de echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații

- Producția de emițătoare radio-televiziune, echipamente și aparate telefonice și telegrafice
 1. ALCATEL NETWORK SYSTEMS ROMANIA SA
 2. SC INTRAROM SA
 3. SC ELECTROMAGNETICA SA
 4. SC FELIX TELECOM SRL
 5. SC TOPEX PUBLIC SWITCHING SA

Primele 5 intreprinderi asigură 90,9% din cifra de afaceri.

Industria de aparatură și instrumente medicale, de precizie, optice și ceasornicărie

- Producția de aparatură și instrumente medicale
 1. SC HANNA INSTRUMENTS ROMANIA SRL
 2. SC ORTOPROFIL PROD ROMANIA SRL
 3. SC ITALROMEDICA SRL
 4. SC AMIRO SA BUCURESTI
 5. SC ROMHANDICAP SA

Primele 5 intreprinderi asigură 44,1% din cifra de afaceri.

- Producția de aparatură și instrumente de măsură, verificare și control (cu excepția echipamentelor de măsură, reglare și control pentru procesele industriale)
 1. SC AEROTEH – G.P. SA
 2. SC CONTOR ZENNER ROMANIA SA ARAD
 3. SC ELSACO ELECTRONIC SRL
 4. SC GENERAL FLUID SA
 5. ELSER ROMETRICS SRL

Primele 5 intreprinderi asigură 50,1% din cifra de afaceri.

- Producția de echipamente de măsură, reglare și control pentru procesele industriale
 1. SC TOTALGAZ SA
 2. DPR DRAXLMAIER PROCESE DE PRODUCTIE ROMANIA SRL
 3. SC AUTOMATICA SA
 4. SC FEPA SA
 5. SC ELECTRO-TOTAL SRL

Primele 5 intreprinderi asigură 43,1% din cifra de afaceri.

Sursa: Institutul Național de Statistică - Rezultate și performanțe ale intreprinderilor din industrie și construcții- Ediția 2006